

INICIACIÓN A LA ACTIVIDAD EMPRENDEDORA Y EMPRESARIAL

4º ESO

**PROGRAMACIÓN
2022-23**

C.P.I. PLURILÍNGÜE DE VEDRA

ÍNDICE DE CONTIDOS		PÁXINA
1.	Introdución e contextualización.	3
2.	Contribución ao desenvolvemento das competencias clave. Concreción que recolle a relación dos estándares de aprendizaxe avaliábeis da materia que forman parte dos perfís competenciais.	4
3.	Obxectivos da área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial	12
4.	Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliábel de:	
4.1.	Temporalización.	
4.2.	Grao mínimo de consecución para superar a materia.	14
4.3.	Procedementos e instrumentos de avaliación.	
5.	Concrecións metodolóxicas que require a materia.	20
6.	Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.	21
7.	Criterios sobre a avaliación, a cualificación e a promoción do alumnado.	21
8.	Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.	23
9.	Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.	24
10	Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.	24
11	Medidas de atención á diversidade.	25
12	Actividades complementarias e extraescolares programadas por cada departamento didáctico.	25
13	Mecanismos de revisión, de avaliación e de modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.	25

1. Introducción e contextualización.

Centro: CPI Vedra

Rúa Mestre Manuel Gómez s/n

Localidade: Vedra

Provincia: A Coruña

Código Postal: 15700

Esta programación elabórase de acordo co establecido no artigo 9 da ORDE do 12 de xuño de 2017 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2017/18 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG 22-06-2017), e nos artigos 23 e 27 do Decreto 7/1999, do 7 de xaneiro, polo que se implantan e regulan os centros públicos integrados de ensinanzas non universitarias (DOG 26-01-99).

ORGANIZACIÓN DO ESPAZO E DO TEMPO

HORARIOS XERAIS DE APERTURA DO CENTRO

Luns, mércores, xoves e venres: de 8.30 a 15.00 horas Martes, ata as 18 h.

HORARIOS XERAIS DE SECUNDARIA: De setembro a xuño

ENTRADA: Tódolos alumnos ás 9.00 horas.

SAÍDA (Secundaria): Luns-Mércores-Xoves-Venres ás 14.40 h. Martes- ás 17.20 h. COMEDOR (Secundaria): Martes.

Distribución do espazo dentro da aula

Distribución de pupitres en filas.

DISTRIBUCIÓN DO ALUMNADO

CURSO	GRUPO	Nº ALUMNOS	ACI / PLANS ESPECÍFICOS
4º ESO	A - B	18	sen determinar

2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave. Concreción da relación dos estándares de aprendizaxe avaliábeis da materia que forman parte dos perfís competenciais.

2.1. Descrición do modelo competencial

Na descrición do modelo competencial incluímos o marco de descritores competenciais, no que aparecen os contidos reconfigurados desde un enfoque de aplicación que facilita o adestramento das competencias.

*Abordar cada competencia de xeito global en cada unidade didáctica é imposible; debido a iso, cada unha destas divídese en **indicadores de seguimento** (entre dous e cinco por competencia), grandes piares que permiten describirla dun xeito máis preciso; dado que o carácter destes é aínda moi xeral, o axuste do nivel de concreción esixe que os devanditos indicadores se dividan, á súa vez, no que se denominan **descritores da competencia**, que serán os que «describan» o grao competencial do alumnado. Por cada indicador de seguimento encontraremos entre dous e catro descritores, cos verbos en infinitivo.*

En cada unidade didáctica cada un destes descritores concrétese en **desempeños competenciais**, redactados en terceira persoa do singular do presente de indicativo. O desempeño é o aspecto específico da competencia que se pode adestrar e avaliar de xeito explícito; é, polo tanto, concreto e obxectivable. Para o seu desenvolvemento, partimos dun marco de descritores competenciais definido para o proxecto e aplicable a todas as materias e cursos da etapa.

Respectando o tratamento específico nalgúns áreas, os **elementos transversais**, como a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e a comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional, traballaranse desde todas as áreas, posibilitando e fomentando que o proceso de ensinanza-aprendizaxe do alumnado sexa o máis completo posible.

Por outra parte, o desenvolvemento e a aprendizaxe dos **valores**, presentes en todas as áreas, axudarán a que os nosos alumnos e alumnas aprendan a desenvolverse nunha sociedade ben consolidada na que todos poidamos vivir, e en cuxa construción colaboren.

A diversidade dos nosos alumnos e alumnas, cos seus estilos de aprendizaxe diferentes, hanos de conducir a traballar desde as **diferentes potencialidades** de cada un deles, apoiándonos sempre nas súas fortalezas para poder dar resposta ás súas necesidades.

Na área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial: incidiremos no adestramento de todas as competencias de xeito sistemático, facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

Desde a área contribúese ao desenvolvemento desta competencia aplicando o razoamento lóxico e a adquisición de diferentes elementos para o bo desempeño do alumnado nela, con accións como a planificación de gastos e ingresos, o cálculo de beneficios ou perdas, a elaboración dun plan de negocio e a análise da viabilidade, a confección dun plan de comercialización... E todo iso a través da observación do contorno, da súa análise e da realización de diversas formulacións para un desenvolvemento sostible.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.
- Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas, comprender o que acontece arredor nosa e responder preguntas.
- Coñecer e utilizar os elementos matemáticos básicos: operacións, magnitudes, porcentaxes, proporcións, formas xeométricas, criterios de medición e codificación numérica, etc.
- Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá. - Organizar a información utilizando procedementos matemáticos.
- Resolver problemas seleccionando os datos e as estratexias apropiadas.

Comunicación lingüística

Importante para o desenvolvemento desta competencia é a adquisición de destrezas básicas como a lectura, a conversación e a escritura, para levar a cabo diferentes tarefas, consideradas desde a área de participación, en situacións de comunicación de grupo, expresión de ideas, elaboración dun plan de negocio, listaxe de tarefas para desenvolver a actividade do plan de empresa, xeración de diferentes documentos administrativos necesarios, comprensión de diferentes documentos... As actitudes e os valores desta competencia veranse en diferentes tarefas, nas que se fomentará o respecto ás opinións dos demais e o desenvolvemento do espírito crítico.

Os descritores que priorizaremos serán:

- Comprender o sentido dos textos escritos e orais.
- Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.
- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal ou diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.

Competencia dixital

Na actualidade, é necesario o uso das tecnoloxías da información e a comunicación para diferentes ámbitos das nosas vidas, como traballo, ocio, aprendizaxe, participación na sociedade, etc. É fundamental coñecer o uso de varias aplicacións informáticas, o acceso ás fontes e o procesamento da información... todo iso desenvolverase nas diferentes tarefas propostas, tanto individuais coma grupais, nas que se requira consultar páxinas webs para obter información ou xerar documentos relacionados co plan de empresa, así como tarefas de carácter administrativo, mediante a utilización de diferentes programas de xestión, na presentación-defensa de traballos a través da utilización de varios medios e formatos dixitais, e na publicación do que queiramos transmitir. Por todo iso, formularanse tarefas nas que se necesite o uso dos recursos tecnolóxicos, desenvolvendo unha actitude activa, segura e crítica cara a estes.

Para iso, nesta área, traballaremos os seguintes descritores da competencia:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Elaborar e publicitar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais

A expresión cultural é fundamental para o desenvolvemento de aptitudes creativas que poidamos trasladar a varios contextos profesionais. Desde a área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial podemos adestrar diferentes aspectos, como a apreciación da importancia da expresión creativa de ideas e experiencias a través de distintos medios.

Polo tanto, nesta área traballaremos os seguintes descritores:

- Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e das manifestacións de creatividade, e gusto pola estética no ámbito cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

Esta competencia necesita do coñecemento e adestramento de diferentes habilidades para elaborar ideas, ter en conta a opinión dos demais, tomar decisións, resolver conflitos, interactuar con outras persoas e grupos respectando unhas normas, interpretar fenómenos e problemas sociais... Os diferentes aspectos que se tratarán desde esta área, como a empresa e a responsabilidade social, o espírito emprendedor, a creatividade e a innovación, o papel do Estado e as administracións públicas nas empresas, o valor social do diñeiro, os intermediarios financeiros na sociedade, a análise dos impostos con respecto ao benestar social, os dereitos e deberes dos consumidores no mundo do negocio, etc., permitirán ao alumnado a obtención dos coñecementos e as habilidades necesarios para o desenvolvemento desta competencia.

Para iso adestraremos os seguintes descritores:

- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Desenvolver a capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo, e para a resolución de conflitos.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

A área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial céntrase sobre todo no desenvolvemento desta competencia, a cal implica a capacidade de transformar as ideas en actos. Desde esta área, desenvolveranse capacidades e habilidades no alumnado relacionadas coa autonomía persoal, o liderado e a creatividade, e habilidades empresariais como a planificación, a organización, a xestión e a toma de decisións, a participación, o liderado e a

delegación, o pensamento crítico, o sentido da responsabilidade, o recoñecemento de fortalezas e debilidades dun mesmo e dun proxecto, a avaliación, a asunción de riscos, o plan de mercadotecnia, a xestión de recursos materiais e humanos, a xeración de ideas creativas, o recoñecemento de oportunidades de negocio, o deseño dun plan de negocio, a análise de viabilidade, etc.

Os descritores que adestraremos son:

- Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.
- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Xestionar o traballo do grupo, coordinando tarefas e tempos.
- Priorizar a consecución de obxectivos grupais sobre os intereses persoais.
- Encontrar posibilidades no contorno que outros non ven.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.
- Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.

Aprender a aprender

A competencia de aprender a aprender é fundamental para a aprendizaxe do día a día do noso alumnado nos diferentes contextos nos que se encontre. Desde esta área adestramos aspectos como a capacidade para iniciar, organizar e persistir no proxecto empresarial, polo que esixe que o alumnado se motive para levar a cabo as diferentes accións, recoñeza as súas fortalezas e as aproveite, coñeza e controle os procesos levados a cabo, utilice diferentes estratexias para o coñecemento dos aspectos relacionados coa autonomía persoal, así como que coñeza os mecanismos de creación de empresas e as finanzas e desenvolva o seu pensamento crítico e creativo para o descubrimento de novas posibilidades. Todo iso co obxectivo de mellorar o noso contorno e avaliar se se alcanzan os obxectivos preestablecidos.

Para o desenvolvemento desta competencia, adestraremos os seguintes descritores:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe. - Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.

2.2. Concreción da relación dos estándares de aprendizaxe avaliados da materia que forman parte dos perfís competenciais.

COMPETENCIAS CLAVE	INDICADORES	DESCRITORES
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Coidado do contorno ambiental e dos seres vivos	<ul style="list-style-type: none"> - Interactuar co contorno natural de xeito respectuoso. - Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible. - Respectar e preservar a vida dos seres vivos do seu contorno. - Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no ámbito natural e as repercusións para a vida futura.
	Vida saudable	<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico. - Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte ao seu coidado saudable.
	A ciencia no día a día	<ul style="list-style-type: none"> - Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá. - Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante en distintos ámbitos (biolóxico, xeolóxico, físico, químico, tecnolóxico, xeográfico...). - Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas, comprender o que acontece a arredor nosa e responder preguntas.
	Manexo de elementos matemáticos	<ul style="list-style-type: none"> - Coñecer e utilizar os elementos matemáticos básicos: operacións, magnitudes, porcentaxes, proporcións, formas xeométricas, criterios de medición e codificación numérica, etc. - Comprender e interpretar a información presentada en formato gráfico. - Expresarse con propiedade na linguaxe matemática.
	Razoamento lóxico e resolución de problemas	<ul style="list-style-type: none"> - Organizar a información utilizando procedementos matemáticos. - Resolver problemas seleccionando os datos e as estratexias apropiadas. - Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá.

COMPETENCIAS CLAVE	INDICADORES	DESCRITORES
<i>Comunicación lingüística</i>	Comprensión: oral e escrita	<ul style="list-style-type: none"> - Comprender o sentido dos textos escritos e orais. - Manter unha actitude favorable cara á lectura.
	Expresión: oral e escrita	<ul style="list-style-type: none"> - Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia. - Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais. - Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
	Normas de comunicación	<ul style="list-style-type: none"> - Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor... - Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.
	Comunicación noutras linguas	<ul style="list-style-type: none"> - Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso desta. - Manter conversas noutras linguas sobre temas cotiáns en distintos contextos. - Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación. - Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou en materias diversas.
<i>Competencia dixital</i>	Tecnoloxías da información	<ul style="list-style-type: none"> - Empregar distintas fontes para a busca de información. - Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade. - Elaborar e publicitar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
	Comunicación audiovisual	<ul style="list-style-type: none"> - Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas. - Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.

COMPETENCIAS CLAVE	INDICADORES	DESCRITORES
	Utilización de ferramentas dixitais	<ul style="list-style-type: none"> - Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento. - Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria. - Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.
<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Respecto polas manifestacións culturais propias e alleas	<ul style="list-style-type: none"> - Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento. - Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural. - Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.
	Expresión cultural e artística	<ul style="list-style-type: none"> - Expresar sentimentos e emocións mediante códigos artísticos. - Apreciar a beleza das expresións artísticas e as manifestacións de creatividade e gusto pola estética no ámbito cotián. - Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.
<i>Competencias sociais e cívicas</i>	Educación cívica e constitucional	<ul style="list-style-type: none"> - Coñecer as actividades humanas, adquirir unha idea da realidade histórica a partir de distintas fontes e identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha constitución. - Aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
	Relación cos demais	<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos. - Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos. - Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.

COMPETENCIAS CLAVE	INDICADORES	DESCRITORES
	Compromiso social	<ul style="list-style-type: none"> - Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores. - Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela. - Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades. - Involucrarse ou promover accións cun fin social.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</i>	Autonomía persoal	<ul style="list-style-type: none"> - Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias. - Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas. - Ser constante no traballo, superando as dificultades. - Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
	Liderado	<ul style="list-style-type: none"> - Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos. - Contaxiar entusiasmo pola tarefa e ter confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos. - Priorizar a consecución de obxectivos grupais sobre os intereses persoais.
	Creatividade	<ul style="list-style-type: none"> - Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos dun tema. - Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa. - Encontrar posibilidades no contorno que outros non aprecian.
	Emprendemento	<ul style="list-style-type: none"> - Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos. - Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas. - Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou os proxectos. - Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.

COMPETENCIAS CLAVE	INDICADORES	DESCRITORES
<i>Aprender a aprender</i>	Perfil de aprendiz	<ul style="list-style-type: none"> - Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas... - Xestionar os recursos e as motivacións persoais a prol da aprendizaxe. - Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
	Ferramentas para estimular o pensamento	<ul style="list-style-type: none"> - Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente... - Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
	Planificación e avaliación da aprendizaxe	<ul style="list-style-type: none"> - Planificar os recursos necesarios e os pasos que se deben realizar no proceso de aprendizaxe. - Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios. - Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe. - Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

3. Obxectivos da área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial

1. Identificar as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, describindo a actividade dos empresarios e empresarias e o seu rol na xeración de traballo e benestar social.
2. Investigar con medios telemáticos as diferentes áreas de actividade profesional do contorno, os tipos de empresa que as desenvolven e os diferentes postos de traballo en cada unha delas razoando os requirimentos para o desempeño profesional en cada un deles.
3. Diseñar un proxecto de carreira profesional propia relacionando as posibilidades do contorno coas calidades e aspiracións persoais valorando a opción do autoemprego e a necesidade de formación ao longo da vida.
4. Identificar as normas e institucións que interveñen nas relacións entre persoas traballadoras e persoas empresarias relacionándoas co funcionamento do mercado de traballo.
5. Distinguir os dereitos e obrigas que se derivan das relacións laborais comprobándoos en contratos de traballo e documentos de negociación colectiva.
6. Describir as bases do sistema da Seguridade Social, así como as obrigas de persoas traballadoras e persoas empresarias dentro deste, valorando a súa acción protectora ante as

distintas continxencias cubertas e describindo as prestacións mediante buscas nas webs institucionais.

7. Identificar as situacións de risco laboral máis habituais nos sectores de actividade económica máis relevantes no ámbito indicando os métodos de prevención legalmente establecidos así como as técnicas de primeiros auxilios aplicables en caso de accidente ou dano.
8. Determinar a oportunidade dun proxecto de empresa identificando as características e tomando parte na actividade que esta desenvolve.
9. Identificar as características internas e externas do proxecto de empresa así como os elementos que constitúen a rede desta: mercado, provedores, clientes, sistemas de produción e/ou comercialización, almacenaxe, e outros.
10. Describir a relación do proxecto de empresa co seu sector, a súa estrutura organizativa e as funcións de cada departamento identificando os procedementos de traballo no desenvolvemento do proceso produtivo ou comercial.
11. Manexar como usuario ou usuaria a nivel básico a aplicación informática de control e seguimento de clientes, provedores e outros, aplicando as técnicas básicas de contabilidade, xestión financeira e comercial e administración de persoal para a organización da información do proxecto de empresa.
12. Transmitir información entre as distintas áreas e a clientes internos e externos do proxecto de empresa recoñecendo e aplicando técnicas de comunicación e negociación e aplicando o tratamento protocolario adecuado mediante medios telemáticos e presenciais.
13. Crear materiais de difusión e publicidade dos produtos e/ou servizos do proxecto de empresa incluíndo un plan de comunicación en internet e en redes sociais aplicando os principios da mercadotecnia.
14. Desempeñar tarefas de produción e/ou comercialización no proxecto de empresa tomando decisións, traballando en equipo e cumprindo os prazos e obxectivos e proponendo melloras segundo un plan de control prefixado.
15. Recompilar datos sobre os diferentes apoios á creación de empresas tanto do contorno próximo coma do territorial, nacional ou europeo seleccionando as posibilidades que se axusten ao proxecto de empresa formulado.
16. Distinguir as diferentes formas xurídicas das empresas relacionándoo coas esixencias de capital e responsabilidades que son apropiadas para cada tipo.
17. Enumerar as administracións públicas que teñen relación coa posta en marcha de empresas recompilando por vía telemática os principais documentos que se derivan da posta en funcionamento.
18. Valorar as tarefas de apoio, rexistro, control e fiscalización que realizan as autoridades no proceso de creación de empresas describindo os trámites que se deben realizar.
19. Determinar os investimentos necesarios para a posta en marcha dunha empresa distinguindo as principais partidas relacionadas nun balance de situación.

20. Caracterizar de forma básica as posibilidades de financiamento do día a día das empresas diferenciando o financiamento externo e interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada un e as implicacións na marcha da empresa.
21. Presentar un estudo de viabilidade económico-financeira a medio prazo do proxecto de empresa aplicando condicións reais de produtos financeiros analizados e previsións de vendas segundo un estudo do contorno mediante unha aplicación informática tipo folla de cálculo manexando ratios financeiras básicas.
22. Analizar os produtos financeiros máis adecuados de entre as entidades financeiras do contorno para cada tipo de empresa valorando o custo e o risco de cada un deles e seleccionando os máis adecuado para o proxecto de empresa.
23. Identificar as obrigas fiscais das empresas segundo a actividade sinalando o funcionamento básico de IAE, IVE, IRPF e IS indicando as principais diferenzas entre eles e valorando a achega que supón a carga impositiva á riqueza nacional.

4. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de:

4.1. Organización e secuenciación de contidos e estándares de aprendizaxe avaliáveis

Os contidos da área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial agrúpanse en varios bloques. Os contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe fórmulanse para 4º curso da ESO.

O alumnado deberá adquirir uns coñecementos e destrezas básicos que lle permitan alcanzar unha cultura científica; os alumnos e as alumnas deben identificarse como axentes activos e recoñecer que das súas actuacións e coñecementos dependerá o desenvolvemento do seu contorno.

CONTIDOS E SECUENCIACIÓN

Bloque 1. Autonomía persoal, liderado e innovación (1º Trimestre)

1. A empresa na sociedade.
2. O carácter emprendedor.
3. As áreas de actividade profesional.
4. A carreira profesional.
5. Oferta e demanda de traballo.
6. A relación laboral.
7. O contrato de traballo.
8. A negociación colectiva.
9. Que é a Seguridade Social?
10. O Réxime Xeral da Seguridade Social.
11. Réxime Especial de Traballadores Autónomos.
12. Riscos laborais.

Bloque 2. Proxecto empresarial (2º Trimestre)

1. A idea de negocio.

2. Elementos e estrutura da empresa.
3. O plan de empresa (I).
4. O plan de empresa (II) A contabilidade como medida do patrimonio.
5. Documentos comerciais.
6. A información de recursos humanos.
7. O arquivo.
8. O proceso produtivo.
9. Valor e mercadotecnia.
10. A promoción.
11. Axudas á creación de empresas.

Bloque 3. Finanzas (3º Trimestre)

1. A forma xurídica da empresa.
2. Trámites e autónomos.
3. Trámites e sociedades.
4. A sociedade limitada expresa.
5. Os investimentos na empresa.
6. As fontes de financiamento (I).
7. As fontes de financiamento (II).
8. Outras formas de financiamento.
9. A planificación financeira (I).
10. A planificación financeira (II).
11. VAN, TIR e limiar de rendibilidade.
12. Ratios. Impostos.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

Bloque 1. Autonomía persoal, liderado e innovación

1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.

1.1. Identifica as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, describindo a actividade dos empresarios e empresarias e o seu rol na xeración de traballo e benestar social.

1.2. Investiga con medios telemáticos as diferentes áreas de actividade profesional do contorno, os tipos de empresa que as desenvolven e os diferentes postos de traballo en cada unha delas razoando os requirimentos para o desempeño profesional en cada un deles.

2. Tomar decisións sobre o itinerario vital propio comprendendo as posibilidades de emprego, autoemprego e carreira profesional en relación coas habilidades persoais e as alternativas de formación e aprendizaxe ao longo da vida.

2.1. Deseña un proxecto de carreira profesional propia relacionando as posibilidades do contorno coas calidades e aspiracións persoais valorando a opción do autoemprego e a necesidade de formación ao longo da vida.

3. *Actuar como un futuro traballador responsable coñecendo os seus dereitos e deberes como tal, valorando a acción do Estado e da Seguridade Social na protección da persoa empregada así como comprendendo a necesidade de protección dos riscos laborais.*

3.1. Identifica as normas e institucións que interveñen nas relacións entre persoas traballadoras e persoas empresarias relacionándoas co funcionamento do mercado de traballo.

3.2. Distingue os dereitos e obrigas que se derivan das relacións laborais comprobándoos en contratos de traballo e documentos de negociación colectiva.

3.3. Describe as bases do sistema da Seguridade Social, así como as obrigas de persoas traballadoras e persoas empresarias dentro deste, valorando a súa acción protectora ante as distintas continxencias cubertas e describindo as prestacións mediante buscas nas webs institucionais.

3.4. Identifica as situacións de risco laboral máis habituais nos sectores de actividade económica máis relevantes no contorno indicando os métodos de prevención legalmente establecidos así como as técnicas de primeiros auxilios aplicables en caso de accidente ou dano.

Bloque 2. Proxecto empresarial

1. *Crear un proxecto de empresa na aula describindo as características internas e a súa relación co contorno así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede lóxística como provedores, clientes, sistemas de produción e comercialización e redes de almacenaxe entre outros.*

1.1. Determina a oportunidade dun proxecto de empresa identificando as características e tomando parte na actividade que esta desenvolve.

1.2. Identifica as características internas e externas do proxecto de empresa así como os elementos que constitúen a rede desta: mercado, provedores, clientes, sistemas de produción e/ou comercialización, almacenaxe, e outros.

1.3. Describe a relación do proxecto de empresa co seu sector, a súa estrutura organizativa e as funcións de cada departamento identificando os procedementos de traballo no desenvolvemento do proceso produtivo ou comercial.

2. *Identificar e organizar a información das distintas áreas do proxecto de empresa aplicando os métodos correspondentes á tramitación documental empresarial.*

2.1. Manexa como usuario ou usuaria a nivel básico a aplicación informática de control e seguimento de clientes, provedores e outros, aplicando as técnicas básicas de contabilidade, xestión financeira e comercial e administración de persoal para a organización da información do proxecto de empresa.

2.2. Transmite información entre as distintas áreas e a clientes internos e externos do proxecto de empresa recoñecendo e aplicando técnicas de comunicación e negociación e aplicando o tratamento protocolario adecuado mediante medios telemáticos e presenciais.

3. *Realizar actividades de produción e comercialización propias do proxecto de empresa creado aplicando técnicas de comunicación e traballo en equipo.*

3.1. Crea materiais de difusión e publicidade dos produtos e/ou servizos do proxecto de empresa incluíndo un plan de comunicación en internet e en redes sociais aplicando os principios da mercadotecnia.

3.2. Desempeña tarefas de produción e/ou comercialización no proxecto de empresa tomando decisións, traballando en equipo e cumprindo os prazos e obxectivos e propoñendo melloras segundo un plan de control prefixado.

3.3. Recompila datos sobre os diferentes apoios á creación de empresas tanto do contorno próximo como do territorial, nacional ou europeo seleccionando as posibilidades que se axusten ao proxecto de empresa formulado.

Bloque 3. Finanzas

1. Describir as diferentes formas xurídicas das empresas relacionando con cada unha delas as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores así como coas esixencias de capital.

1.1. Distingue as diferentes formas xurídicas das empresas relacionándoo coas esixencias de capital e responsabilidades que son apropiadas para cada tipo.

1.2. Enumera as administracións públicas que teñen relación coa posta en marcha de empresas recompilando por vía telemática os principais documentos que se derivan da posta en funcionamento.

1.3. Valora as tarefas de apoio, rexistro, control e fiscalización que realizan as autoridades no proceso de creación de empresas describindo os trámites que se deben realizar.

2. Identificar as fontes de financiamento das empresas propias de cada forma xurídica incluíndo as externas e internas valorando as máis adecuadas para cada tipo e momento no ciclo de vida da empresa.

2.1. Determina os investimentos necesarios para a posta en marcha dunha empresa distinguindo as principais partidas relacionadas nun balance de situación.

2.2. Caracteriza de forma básica as posibilidades de financiamento do día a día das empresas diferenciando o financiamento externo e interno, a curto e a longo prazo así como o custo de cada un e as implicacións na marcha da empresa.

3. Comprender as necesidades da planificación financeira e de negocio das empresas ligándoa á previsión da marcha da actividade sectorial e económica nacional.

3.1. Presenta un estudo de viabilidade económico-financieira a medio prazo do proxecto de empresa aplicando condicións reais de produtos financeiros analizados e previsións de vendas segundo un estudo do contorno mediante unha aplicación informática tipo folla de cálculo manexando ratios financeiras básicas.

3.2. Analiza os produtos financeiros máis adecuados de entre as entidades financeiras do contorno para cada tipo de empresa valorando o custo e o risco de cada un deles e seleccionando os máis adecuado para o proxecto de empresa.

3.3. Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a actividade sinalando o funcionamento básico de IAE, IVE, IRPF e IS indicando as principais diferenzas entre eles e valorando a achega que supón a carga impositiva á riqueza nacional.

4.2.. Grao mínimo de consecución para superar a materia.

Para considerar que o alumno acadou os contidos mínimos da materia este deberá amosar a través das diferentes probas escritas e ou traballos de aula que é capaz de:

- Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.
- Tomar decisións sobre o itinerario vital propio comprendendo as posibilidades de emprego, autoemprego e carreira profesional en relación coas habilidades persoais e as alternativas de formación e aprendizaxe ao longo da vida.
- Actuar como un futuro traballador ou traballadora responsable coñecendo os seus dereitos e deberes como tal, valorando a acción do Estado e da Seguridade Social na protección da persoa empregada así como comprendendo a necesidade de protección dos riscos laborais.
- Crear un proxecto de empresa na aula describindo as características internas e a súa relación co contorno así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística, como provedores, clientes, sistemas de produción e comercialización e redes de almacenaxe entre outros.
- Identificar e organizar a información das distintas áreas do proxecto de empresa aplicando os métodos correspondentes á tramitación documental empresarial.
- Realizar actividades de produción e comercialización propias do proxecto de empresa creado, aplicando técnicas de comunicación e traballo en equipo.
- Describir as diferentes formas xurídicas das empresas e as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores, así como as esixencias de capital, enumerar as administracións públicas que interveñen na posta en marcha de empresas, valorar as tarefas de apoio, rexistro, control e fiscalización que estas exercen no proceso de creación de empresas.
- Identificar as fontes de financiamento propias de cada forma xurídica da empresa, incluíndo as externas e internas, e valorar as máis adecuadas para cada tipo e momento no ciclo de vida da empresa.
- Comprender as necesidades da planificación financeira e de negocio das empresas ligándoas á previsión da marcha da actividade sectorial e económica nacional.

4.3. Procedementos e instrumentos de avaliación.

A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado da educación secundaria obligatoria será **integradora**, tendo en conta a consecución dos obxectivos establecidos para a etapa e o desenvolvemento das competencias clave. A avaliación da materia realizarase de maneira **diferenciada** polo profesor que a imparte, tendo en conta os **criterios de avaliación** e os **estándares de aprendizaxe avaliáveis**. Ademais, a avaliación será **continua**, detectando as dificultades de aprendizaxe no momento que se produzan, adoptando as medidas necesarias que permitan ao alumnado mellorar o seu proceso de aprendizaxe e lles garante a **adquisición das competencias clave** para continuar o proceso educativo.

PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN:

La definición máis simple de avaliar é a de “asignar un valor a algo, xulgar”. A tarefa de avaliar representará o cauce de información que nos permita **formular xuízos que, a súa vez, poidan levar á toma de decisións**. Na actualidade, hai que considerala como unha vía para **valorar parcial ou globalmente todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe**; é dicir, non soamente si os alumnos conseguen acadar os obxectivos e contidos previstos, acadan as competencias clave, senón tamén o proceso: método, tempos, actividades, papel do profesor e do alumno, etc. **Como avaliar**: con procedementos e instrumentos variados que permitan ser contrastados; **indicadores** de avaliación, **observación sistemática** (diarios de clase, observación directa do profesor...), **análise das producións dos alumnos** (caderno de actividades, traballos diversos, textos escritos, producións orais, investigacións...), **intercambios orais cos alumnos** (diálogos, entrevistas...), **probos específicas** (obxectivas, exposición de temas, interpretación de datos...), as actividades diarias de clase, etc.

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN:

Na medida na que a execución do proceso sexa levado a cabo polo profesor a través de medios sistematizados (cadernos de actividades, fichas de seguemento, produción de traballos, observación diaria en canto a participación na clase, asistencia, puntualidade na entrega de exercicios (dentro da flexibilidade necesaria), coidado do material, aspecto dos traballos presentados, etc.) e respondendo a criterios consensuados entre o docente e os estudantes sobre os niveles que deberán alcanzarse para superar cada etapa, cada exercicio, cada actividade, será máis asequíbel e menos problemática a avaliación.

En canto á valoración, é máis oportuno referirse á suma de apreciacións con respecto a: las actividades, procedementos, materiais e ferramentas empregados, por un lado e ao avance intelectual do escolar por outro.

Pasos a seguir:

Avaliación inicial – coñecer a situación previa.

Avaliación continua e formativa – o proceso de ensinanza-aprendizaxe é un continuo.

Avaliación reguladora, orientadora e autocorrectora.

Avaliación sumativa – grado de consecución dos obxectivos tanto dos alumnos como do propio proceso. Realízase ao final de cada unha das fases.

Avaliación individualizada – atendendo á diversidade, segundo os indicadores que tenñamos de cada alumno pola avaliación inicial.

5. Concrecións metodolóxicas que require a materia.

Traballar de xeito competencial na aula supón un cambio metodolóxico importante; o docente pasa a ser un xestor de coñecemento do alumnado e o alumno ou alumna adquire un maior grao de protagonismo.

En concreto, na área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial:

Necesitamos adestrar de xeito sistemático os procedementos que conforman os andamios da materia. A finalidade da área é adquirir coñecementos esenciais que se inclúen no currículo básico. O alumnado deberá desenvolver actitudes conducentes á reflexión e a análise sobre a importancia do mundo da empresa na actualidade, as súas vantaxes e as implicacións éticas que

en ocasións consideran. Para iso, necesitamos certo grao de **adestramento individual e traballo reflexivo** sobre procedementos básicos da materia: a reflexión crítica, a análise da realidade, o desenvolvemento de capacidades individuais, a argumentación en público ou a comunicación audiovisual.

Nalgúns aspectos da área, sobre todo naqueles que pretenden o adestramento sistemático de destrezas emprendedoras, o **traballo en grupo colaborador** achega, ademais do adestramento de habilidades sociais básicas e o enriquecemento persoal desde a diversidade, unha ferramenta perfecta para discutir e afondar en contidos dese aspecto.

Por outro lado, cada estudante parte dunhas potencialidades que definen as súas intelixencias predominantes. Enriquecer as tarefas con actividades que se desenvolvan desde a **teoría das intelixencias múltiples** facilita que todos os estudantes poidan chegar a comprender os contidos que pretendemos adquirir para o desenvolvemento dos obxectivos de aprendizaxe.

Na área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial é indispensable a **vinculación a contextos reais**, así como xerar posibilidades de aplicación dos contidos adquiridos. Para iso, as tarefas competenciais facilitan este aspecto, que se podería complementar con proxectos de aplicación dos contidos.

6. Materiais e recursos didácticos.

- LIBRO DE TEXTO: Iniciación a la Actividad Emprendedora y empresarial, 4ºESO; Ramón Castro Pérez; Editorial Anaya.
- PROPOSTA DIDÁCTICA para a Iniciación a la Actividad Emprendedora y empresarial, 4ºESO; Ramón Castro Pérez; Editorial Anaya.
- A web do profesorado da Editorial Anaya (contén material gráfico complementario).
- Artigos de prensa, revistas, vídeos... que teñan relación coa materia e a temática proposta.
- Pizarra dixital interactiva de aula.

7. Criterios sobre a avaliación, a cualificación e a promoción do alumnado.

CRITERIOS XERAIS DE AVALIACIÓN:

A avaliación é un sistema que comproba si un proceso cumpriu unha realidade en relación a un modelo establecido, plasmado a través duns obxectivos. **A avaliación educativa é un valioso instrumento de seguemento e de valoración dos resultados obtidos, así como a mellora dos procesos que permiten obtelos.**

A avaliación ao longo do curso será continua e formativa, realizando un balance da mesma ao final de cada trimestre ou coincidindo cos periodos asignados para avaliacións polo equipo directivo do centro. Será fundamentalmente formativa, dándolle máis importancia ao proceso que ao resultado. Para elo empregaremos os seguintes criterios:

- Actitude cara a materia.
- Traballo individualizado e en equipo. Colaboración cos compañeiros e co profesor.
- Comportamento e normas de convivencia na aula, no centro e nas actividades

lectivas complementarias que se desenvolvan fora de este.

- Presentación e organización nos traballos realizados: a materia de IAEE ten unha gran porcentaxe de aplicación práctica, polo que os traballos e investigacións propostas serán de entrega obrigatoria e dentro dos prazos fixados polo profesor coa flexibilidade necesaria.
- Asistencia e puntualidade a clase (dereitos e deberes dos alumnos).

Os elementos de referencia para concretar a avaliación dos criterios citados serán: control do coñecemento sobre os contidos teóricos da materia (bloques temáticos propostos) reflexados na realización das investigacións ou traballos (individuais ou en equipo) de aplicación de ditos bloques, que na programación aparecen reflexados como actividades prácticas, proceso de realización de cada investigación ou traballo práctico e observación continuada por parte do profesor da actividade cotiá na aula.

Considérase imprescindible para aprobar a materia a realización de tódolos traballos prácticos. Os criterios de avaliación, ademais de permitir a valoración do tipo e grao de aprendizaxe adquirido, convírtense en referente fundamental para valorar a adquisición das competencias clave.

CITERIOS DE CUALIFICACIÓN

A observación directa do traballo diario realizado polos alumnos proporcionaranos unha valiosa información sobre aspectos actitudinais e outros de carácter conceptual e procedimental.

- 1. O grao de comprensión dos contidos.
- 2. A realización de tarefas marcadas.
- 3. Realización de actividades individuais no seu caderno, recollidas para a súa corrección e calificación.
- 4. Realización de traballos colaborativos ou en grupo e grao de implicación nos mesmos.
- 5. Grao de participación en clase, presentación de traballos e actividades complementarias.
- 6. Observación diaria do comportamento e a actitude do alumno na aula. Así como a regularidade na asistencia a clase.

Todo elo, cadernos, traballos en grupo, etc, serán entregados aos alumnos unha vez corrixidos, tendo oportunidade de contrastar os seus acertos e erros incluso dunha forma grupal, fomentando así unha reflexión continua que permita buscar estratexias de mellora.

Nos exercicios teóricos de control terase en conta ademais do coñecemento dos contidos requeridos o coñecemento da linguaxe específica e o seu dominio, a claridade na expresión dos conceptos e a coherencia das redaccións. Los exercicios teóricos poderán consistir en controles, esquemas, resumes, exposicións orais, etc., a criterio do profesor.

A actitude ante a materia así como cara os compañeiros e o comportamento dentro da aula (atención, participación, entrega de traballos nos prazos indicados así como a realización dos mesmos na aula, respectar e coidar o entorno da aula, etc.) contará un 20% da nota total de cada avaliación. **Será condición indispensable para aprobar a presentación do 100% dos traballos de carácter práctico sinalados polo profesor na clase.**

En resumen:

Valoración de:		% da nota
1	- Probas escritas e exercicios relacionados cos contidos das unidades	40 %

Valoración de:		% da nota
2	Desenvolvemento de actividades prácticas (tarefas de investigación, exposicións, debate e proxectos)	40 %
3	Actitude (preparación e desenvolvemento das tarefas, capacidade para traballar en equipo, libreta e materias da materia, etc.)	20 %

Será necesario acadar unha porcentaxe mínima do 20% nas valoracións 1 e 2 para ter dereito ao cálculo da nota media. En caso contrario a materia considerarase non aprobada.

Recuperación da materia durante o curso: o alumno poderá recuperar aquel ou aqueles apartados que resultasen suspensos durante o trimestre. Considerarase a materia suspensa se non se cumpre o punto anterior ou se a suma da media é inferior a 50%.

Plan para os alumnos que non superen a materia na avaliación final de xuño: Todos aqueles alumnos que non superen positivamente esta materia na terceira avaliación deberán realizar unha serie de actividades e/ou exames durante a primeira quincena do mes de xuño. Avaliarase segundo os criterios de avaliación establecidos anteriormente.

CRITERIOS DE PROMOCIÓN

A continuación expoñemos os criterios que se van a ter en conta por parte do profesor para que os alumnos se consideren en condicións de promocionar ao curso seguinte:

- 1. Conseguir os obxectivos fixados na programación sobre mínimos.
- 2. Valorar positivamente, si o alumno progresa na materia de forma continua e durante o curso.
- 3. Ter alcanzado as competencias clave establecidas.

O alumno non deberá promocionar, cando os obxectivos e contidos mínimos non sexan alcanzados.

En definitiva, as causas esenciais para que el alumno non promocióne son:

- Contidos mínimos no conseguidos.
- Falta de progreso.
- Non ter alcanzado as competencias clave.

Finalmente, e co ánimo de favorecer a adaptabilidade e recoñecemento do progreso na materia por parte dos alumnos, asignaremos os seguintes porcentaxes no cálculo da nota media final.

	PORCENTAXE DA NOTA FINAL
1ª AVALIACIÓN	30 %
2ª AVALIACIÓN	30 %
3ª AVALIACIÓN	40 %
Cualificación Total:	<i>Debera ser igual ou superior a 50%</i>

8. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.

Este apartado pretende promover a reflexión docente e a autoavaliación da realización e desenvolvemento da programación didáctica. Para iso, ao finalizar cada unidade didáctica propónse unha secuencia de preguntas que nos permitan avaliar o funcionamento do programado na aula e establecer estratexias de mellora para a propia unidade.

De igual modo, propoñemos o uso dunha ferramenta para a avaliación da programación didáctica no seu conxunto; esta pódese realizar ao final de cada trimestre, para así poder recoller as melloras no seguinte. A devandita ferramenta descríbese a continuación:

ASPECTOS PARA AVALIAR	PARA DESTACAR...	PARA MELLORAR	PROPOSTAS DE MELLORA PERSOAL
Temporalización das unidades didácticas			
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos			
Manexo dos contidos da unidade			
Descritores e desempeños competenciais			
Realización de tarefas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			
Recursos			
Claridade nos criterios de avaliación			
Uso de diversas ferramentas de avaliación			
Atención á diversidade			

9. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.

Nesta materia non procede xa que só se ofrece en 4º de ESO.

10. Deseño da avaliación inicial e posibles medidas individuais ou colectivas a adoptar como consecuencia dos seus resultados.

Para, de ser o caso, detectar as posibles necesidades dos nosos alumnos, unha avaliación inicial pódenos facilitar non só coñecemento acerca do grupo como conxunto, senón que tamén nos proporciona información acerca de diversos aspectos individuais dos nosos estudantes; a partir da cal poderemos:

- Identificar os alumnos ou as alumnas que necesitan un maior seguimento ou personalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe. (Débese ter en conta aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc.).
- Saber as medidas organizativas que cómpre adoptar. (Planificación de reforzos, situación de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).
- Establecer conclusións sobre as medidas curriculares que cómpre adoptar, así como sobre os recursos que se van empregar.
- Analizar o modelo de seguimento que se vai utilizar con cada un deles. - Acoutar o intervalo de tempo e o modo en que se van avaliar os progresos destes estudantes.
- Fixar o modo en que se vai compartir a información sobre cada alumno ou alumna co resto de docentes que interveñen no seu itinerario de aprendizaxe; especialmente, co titor ou titora.

Debido a que esta materia impártese por primeira vez este curso será necesario un período prudencial para a observación e coñecemento máis exhaustivo do grupo e das características individuais dos estudantes. Consideramos que en todo caso calquera deseño de medidas individuais ou colectivas deberá producirse unha vez coñecidos, valorados e analizados os resultados da primeira avaliación.

11. Medidas de atención á diversidade.

Á hora de formular as medidas de atención á diversidade e inclusión, como mínimo deberemos coñecer a información relativa a:

- O número de alumnos e alumnas.
- O funcionamento do grupo (clima da aula, nivel de disciplina, atención...).
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto ao desenvolvemento de contidos curriculares.

- As necesidades que se puidesen identificar; convén pensar nesta fase en como se poden abordar (*planificación de estratexias metodolóxicas, xestión da aula, estratexias de seguimento da eficacia de medidas, etc.*).
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto aos aspectos competenciais.
- Os desempeños competenciais prioritarios que hai que practicar no grupo nesta materia.
- Os aspectos que se deben ter en conta ao agrupar os alumnos e as alumnas para os traballos cooperativos.
- Os tipos de recursos que se necesitan adaptar no nivel xeral para obter un logro óptimo do grupo.

12. Actividades complementarias e extraescolares programadas por cada departamento didáctico.

A materia de Iniciación a la Actividad Emprendedora y Empresarial ten previsto realizar como mínimo unha visita didáctica ou actividade complementaria por trimestre que cumpla como mínimo algunha das seguintes características:

- visita relacionada co mundo do emprendemento: Viveiro de empresas de Santiago de Compostela, por exemplo.
- visita a pequenas ou medianas empresas da contorna
- visita a algunha gran empresa (Ramsa, Citroën, ...)
- recepción na aula dalgún empresario/a ou emprendedor/a que nos relate a súa experiencia.

Estas actividades aínda están en proceso e seguramente se farán en combinación con outros departamentos ou materias (Tecnoloxía, Economía ...) coa finalidade de darlles o maior aproveitamento posible.

13. Mecanismos de revisión, de avaliación e de modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.

Os criterios para realizar a avaliación da presente programación son:

- Analizar o seguimento temporal da programación e o desenvolvemento da mesma indicando os problemas atopados.
- Cotexar o axuste da secuenciación dos contidos establecida na Programación cos contidos impartidos en cada avaliación.
- Contrastar a adecuación dos obxectivos, contidos e criterios de avaliación ás características do alumnado e á dinámica do grupo correspondente.
- Analizar a eficacia das medidas de apoio e reforzo empregadas.
- Analizar a adecuación da metodoloxía tanto da xeral como da específica de cada materia.
- Analizar a adecuación e a eficacia dos procedementos de avaliación.
- Analizar o aproveitamento dos recursos do Centro.
- Analizar a idoneidade dos materiais curriculares.
- Analizar a coordinación no ámbito do Departamento.

As correccións, matizacións e cambios introducidos na programación ao longo do curso escolar recolleranse nas Actas de Reunión do Departamento e explicaranse as razóns dos mesmos.

Os resultados da avaliación da Programación así coma as medidas de corrección adoptadas, figurarán na Memoria Final.

Vedra, 12 de setembro, 2022

Asdo.: Augusto Álvarez Fernández
Profesor IAEE (afín)